

Wat moet je doen als je, net als James Altucher, zes keer achter elkaar van een tiener verliest? Je bent op tijd naar bed gegaan en de raad om niet te eten tijdens de partij heb je opgevolgd. Want hij die eet verliest. Alle energie wordt dan aangewend voor de spijsvertering in plaats van dat ze beschikbaar is voor het optimaal functioneren van je hersenen. Jouw voorbereiding was verder optimaal maar toch verloor je zes keer achter elkaar. De vrouw van James stelde hem voor om als trainer een tiener in te huren, want dan kon hij zien hoe ze denken. Daar begon James niet aan en daar kan ik inkomen. In zijn column *How to beat kids* in *New in Chess Magazine* 2022#5 vertelt James dat hij er niet aan dacht om zich door een schaakmeestertje van tien te laten vertellen hoe hij zijn soortgenoten moest verslaan. Onbestaanbaar!

XXXII Festival Panamericano de Ajedrez de la Juventud, Montevideo, Uruguay. Juli 2022.
Zo'n 300 schakertjes, waaronder 35 Boliviaantjes. 18 deelnemende landen.

Er zijn tegenwoordig veel kleine schakertjes die allemaal erg sterk schaken en het worden er steeds meer. Vijfentwintig jaar geleden moest een oudere schaker tijdens een schaaktoernooi meestal tegen leeftijdgenoten aantreden maar die moet je tegenwoordig in de speelzaal steeds vaker met een lantaarntje zoeken. Als je de vijftig gepasseerd bent zou je je terug kunnen trekken in het bejaardenschaak maar dat lijkt mij een zwakgebod. James Altucher wil zich weer terugvechten naar het niveau dat hij vroeger had. Dat lijkt mij een illusie. Als je ouder wordt begint het inleveren van ratingpunten aan levensgevaarlijke tieners die bloed ruiken. Ons bloed!

Laat ik voor de aardigheid eens wat voorbeelden geven van de strijd tussen een lid van de gevestigde orde en een kleine nieuwlichter. Soms loopt het goed af maar meestal niet.

In de jaren negentig bezocht ik elk jaar een dag het Hoogovenstoernooi in Wijk aan Zee om daar beroemde grootmeesters en enkele clubgenoten aan het werk te zien. Ik herinner mij nog goed dat Henk Noordhoek in een van hoogste amateurgroepen meespeelde en ik tot mijn verbazing zag dat zijn tegenstander niet op zijn stoel zat maar achter het schaakbord stond. Zo kon Daniël

Stellwagen de stukken zien. Henk speelde zijn favoriete c3 Siciliaan en werd door de latere GM Daniël geruisloos van het bord afgeschoven. De zetten van deze partij zijn helaas zoek.

Ook herinner ik mij de eerste keer dat ik de jonge Pauline van Nies bij Promotie achter het schaakbord zag zitten. Haar tegenstander was een oudere man met grijs haar, iemand zoals ik, die steeds wanhopiger uit zijn ogen keek. Hij wist niet waar hij het zoeken moest. Kansloos ging hij ten onder. In de jaren daarna nam Pauline deel aan WK's, EK's en NK's schaken.

Tijdens een uitwedstrijd tegen de schaakclub Nieuwendam had ik de eer de chauffeur te zijn van Arjen Wassenaar, Eelco Kuipers en Sander Blok. Tijdens die rit werd ik door deze drie jonge schakertjes bijgepraat over de nieuwste schaakstrategieën. Dat was iets van een ander orde dan de gesprekken met leden van de oude garde die mij gewoonlijk bijpraatten over allerlei nutteloze onderwerpen. Hoe sterk deze schakertjes waren bleek aan het einde van dat schaakjaar tijdens de strijd om de snelschaaktitel van Promotie. De speelzaal deed surrealistisch aan toen ik er even na elfen 's avonds een kijkje nam. De ene finalepoule bleek gewonnen te zijn door Sander Blok en de andere door Eelco Kuipers. De beslissende snelschaakpartij werd gewonnen door Sander Blok. De leden van de oude garde waren weggevaagd door de jeugd.

Bernard Bannink slaagde er een keer in om Elisabeth Pähtz aan het huilen te krijgen. Vanuit een verloren stelling won Bernard van de twaalfjarige Elisabeth. Terwijl de tranen in haar ogen opwelden bood een radeloze Elisabeth Bernard nog remise aan maar dat aanbod sloeg hij af. Een harde jongen die Bernard. Tegenwoordig is het GM Elisabeth en FM Bernard en is de onderlinge hiërarchie volstrekt duidelijk.

In Yacuiba, Bolivia, moest ik in 2009 in de laatste ronde van het rapidtoernooi tegen de tienjarige Pablo Acosta uit Argentinië spelen. Zijn vriendjes vertelden mij trots dat Pablo de FM titel al op zak had maar ik ging er vanuit dat hij niet al te sterk was. Titels geven ze hier in Zuid-Amerika nogal gemakkelijk aan jeugdspelers cadeau. Ik won onze partij. Vijf jaar later kreeg Pablo de IM titel maar pas in 2016 overschreed zijn rating de bij deze titel behorende 2400 Elo grens. Momenteel is zijn rating 2482 en daarmee is hij de nummer negen van Argentinië.

In juli van dit jaar bezocht ik in La Paz, Bolivia, het door Ariel Martínez uit Santa Cruz gewonnen Casa Argentina 2023 toernooi. FM Carlos Saavedra, bij wie ik logeerde, liet zich door organisator Kevin Celis overhalen om mee te doen aan het snelschaaktoernooi. Dat heeft hij geweten. In de eerste ronde moest hij aantreden tegen zijn zeventienjarige leerlinge Ariadne Ramallo en kon hij even later een nul achter zijn naam noteren. Ik had Carlos nog wel met klem gewaarschuwd dat hij zijn leerlingen niet al te wijs moest maken. Enkele hiaten in hun kennis konden geen kwaad.

Ook in Bolivia is de oude garde het onderspit aan het delven. IM Licael Ticona (geb. jr. 2008) won het schaakkampioenschap van Bolivia 2023 en volgens voorzitter GM Osvaldo Zambrana van de Boliviaanse schaakbond is Rene David Claire (geb. jr. 2009) een nog grotere belofte.

Een en ander doet mij aan het gedicht *Herinnering* (1931) van J.C. Bloem denken: Tot aan het zwichten en het laatst getij, Wanneer de wereld één wordt met het duistren, En wij de niet te hooren woorden fluistren: Voorbij, voorbij, o en voorgoed voorbij.